
ПРАВЕДНИКИ

Щуровська Марія Олексіївна (1898-1988)
Щуровський Юрій Вікторович (1923-2003)
Щуровський Віктор Вікторович (1925)
Шмигельський Борис Миколайович (1925-2002)

ВРЯТОВАНИЙ

Каган Йосип Ісаакович (1923-1981)

М.О. Щуровська

Ю.В. Щуровський

В.В. Щуровський

Б.М. Шмигельський

Марія Олексіївна Щуровська викладала математику в школі № 37. Тут же вчилися її сини Юрій і Віктор, які дружили з Йосипом Каганом, однокласником Юрія.

Йосип, будучи ополченцем, потрапив під Києвом в полон. Йому вдалося дістати документи на ім'я Миколи Семеновича Степаненко і вирватися з табору.

Майже рік він жив в Білій Церкві, де працював буфетником в німецькому казино. Хтось доніс, що Каган – єврей, але він встиг виїхати до Києва. Тут його поселила в себе сім'я Щуровських.

Марія Олексіївна завідувала їдальнею для голодуючих і потайки годувала єврейських дітей, яких ховали добрі люди. У Щуровських Йосип прожив два місяці. Коли до них заявили поліцаї з обшуком, Йосип сховався у свого друга, Бориса Шмигельського, який жив на вул. Китаївській, 15. Тут він прожив два тижні, а потім перебрався до Умані, де перебував аж до визволення міста.

З Умані Йосип пішов на фронт. Після демобілізації він виїхав до матері до Москви, де працював в будівельній організації. З Щуровськими він постійно переписувався, приїжджав до них в гості, бачився з Борисом Шмигельським. Помер Йосип Ісаакович 1981 року.

Брати Щуровські стали лікарями. Юрій працював асистентом кафедри терапії в медінституті, а Віктор, ставши заслуженим лікарем України, доктором медичних наук – в Інституті отоларингології. Борис Шмигельський багато років віддав Спорткомітету України – Федерації футболу, став заслуженим тренером України, суддею всесоюзної категорії. Я познайомився з ним 1949 року, коли був секретарем Київської колегії суддів з футболу, але жодного разу не чув від нього спогадів про події військових років. Дізнався я про це майже через півстоліття.

Родині Щуровських і Борису Миколайовичу Шмигельському 1997 року присвоєні звання «Праведник Бабиного Яру», а 2006 р. Щуровський Віктор нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня.